

Силабус курсу Фандрайзинг у публічному секторі

Ступінь вищої освіти – магістр
Спеціальність – 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»
Освітньо-професійна програма: «Фінанси»

Рік навчання: 1

Семестр: 1

Кількість кредитів: 5. Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПП

д.е.н., проф. Горин Володимир Петрович

Контактна
інформація

v.horyn@wunu.edu.ua +38-097-942-07-13

Опис дисципліни

В ринкових умовах наявність в економічного агента необхідного обсягу фінансових ресурсів є одним із головних чинників, що визначає перспективи досягнення цілей господарювання. Безпрецедентні ризики, які супроводжують вітчизняну економіку впродовж останніх років, призвели до зростання дефіциту бюджетних ресурсів, що ускладнює можливості для реалізації важливих програм соціально-економічного розвитку як на рівні держави в цілому, так і територіальних громад. Все більшого значення у фінансуванні проектів розвитку відіграють фінансові ресурси, залучені від донорських організацій, меценатів, у формі добровільних внесків громадян. Тому у сфері публічного управління зростає затребуваність у фахівцях, що володіють азами проектного підходу до вирішення завдань розвитку, знаннями та навиками із залучення додаткових фінансових ресурсів з різних джерел, планування відповідної стратегії і тактики, співпраці із донорськими організаціями. Від їх професійних якостей залежить ефективність залучення ресурсів для інвестиційних проектів розвитку територіальних громад, а отже, можливість їх реалізації на практиці.

Курс «Фандрайзинг у публічному секторі» покликаний розкрити особливості планування і проведення фандрайзингової діяльності у публічному секторі. Вивчення дисципліни сприятиме формуванню у студентів знань та навиків пошуку додаткових фінансових ресурсів для реалізації проектів розвитку, розуміння загальних принципів підготовки проектів на отримання фінансування, співпраці з грантодавцями.

Аудиторія дисципліни:

Для вивчення дисципліни важлива певна однорідність аудиторії – її вивчення потребує у студентів ринково-економічного мислення, знань термінології менеджменту та фінансів, навиків застосування методів та прийомів економічного аналізу.

Структура курсу

Години (лек./сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2/2	Теоретичні засади фандрайзингу	Знання щодо сутності, принципів та основних понять фандрайзингу, його видів. Навики вибору потенційного донора, засвоєння правил успішного фандрайзингу	тести, питання
2/2	Досвід та перспективи розвитку фандрайзингу	Знання щодо передумов розвитку та сучасного стану фандрайзингу в Україні, зарубіжного досвіду фандрайзингової діяльності та його позитивних сторін. Знання та навики застосування ІТ- та PR-технологій у фандрайзинговій діяльності	тести, питання
2/2	Фандрайзингова діяльність та форми її підтримки	Знання щодо правової бази, яка врегульовує здійснення фандрайзингової діяльності в Україні, видів ресурсів, які необхідні для її проведення. Знання про форми підтримки проектів та основні інструменти фандрайзингу у публічному секторі в Україні	тести, питання
2/2	Організаційні засади фандрайзингової діяльності	Знання з організації фандрайзингової діяльності, основ методики роботи фандрайзера, специфіки фандрайзингу у публічному секторі, особливості роботи IR-менеджера. Навики планування фандрайзингової кампанії, розуміння критеріїв та показників оцінювання її результатів. Навики роботи з бізнес-структурами в рамках фандрайзингу	тести, практичні завдання
2/2	Фонди та гранти	Знання про вітчизняні та зарубіжні фонди-донори, критерії їх відбору та оцінювання в рамках планування фандрайзингової діяльності. Навики пошуку та оцінювання потенційного донора	тести, практичні завдання
2/2	Вибір стратегії фандрайзингу та звернення	Знання про стратегію фандрайзингової діяльності, підходи до її розробки та оцінювання можливостей підтримки з боку донорських установ	тести, практичні завдання
4/4	Методичні засади розробки інвестиційних проектів у рамках фандрайзингу	Знання про проект та організаційно-методичні засади його розробки. Навики оцінювання проблем та потреб для розробки проекту, пошуку шляхів розв'язання	тести, практичні завдання

		проблеми. Навички визначення мети та завдань проекту, опису життєвого циклу проекту, стейкхолдерів; вміння оцінити екзо- та ендогенні чинники проекту. Навики формування проектної команди, планування строків виконання проекту	
4/4	Складання бюджету проекту та підготовка проектної заявки. Оцінка ефективності проекту	Знання практичних аспектів розробки проекту, складання бюджету проекту, підготовки проектної заявки на залучення фінансування. Навики визначення ризиків реалізації проекту, методів їх зниження. Навики застосування методичного інструментарію для оцінювання ефективності проектів	тести, практичні завдання
4/4	Фандрайзинг як метод мобілізації фінансових ресурсів для розвитку територіальних громад	Знання про застосування фандрайзингу для залучення ресурсів до місцевого бюджету, особливості розробки проектів та підготовки документації для отримання фінансування від ДФРР та в рамках міжмуніципального співробітництва	тести, питання
2/2	Особливості фандрайзингу у галузях соціальної сфери	Знання про напрями застосування фандрайзингу у галузях соціальної сфери, особливості академічного фандрайзингу, ендавменту; розуміння ролі фандрайзингу як технології соціального партнерства	тести, питання

Перелік рекомендованих джерел інформації

1. Башлай С. В., Салата Г. В. Технологія фандрайзингу для стимулювання розвитку об'єднання територіальних громад. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Економіка». Острог: Вид-во НаУОА, березень 2021. № 20(48). С. 96-101.
2. Білявська О. Диверсифікація джерел надходжень як умова фінансової автономії закладів вищої освіти. *Науковий вісник Полісся*. 2020. № 2 (21). С. 57-66.
3. Головня О. М. Міжнародна практика інноваційних технологій фінансування проектної діяльності. *Бізнес-інформ*. 2021. № 6. С. 44-49.
4. Головня О. Інноваційні технології фінансування соціального розвитку національної економіки. *Науковий вісник ІФНТУНГ. Серія: Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості*. 2019. № 2 (20). С. 93-102.
5. Данилова Л. Застосування інструментів фандрайзингу для реалізації проектів місцевого значення об'єднаних територіальних громад. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2020. Вип. 20. С. 32-37.
6. Демуз І. Фандрайзинг і грантрайтинг як особливий фінансовий механізм міжнародної підтримки наукових проектів в Україні. *Економічний вісник університету*. 2019. № 43. С. 12-20.
7. Демченко О.П. Інструментарій фінансової підтримки територіальних громад.

- Економіка та суспільство.* 2021. № 26. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/327/312>
8. Демченко О. Фінансові інструменти розвитку територіальних громад. *Економіка та суспільство.* 2021. № 27. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/414/401>
 9. Карапетян О. Актуалітети формування суверенного фонду добробуту України в післявоєнному періоді. *Актуальні проблеми правознавства.* 2022. Вип. 2. С. 45-50.
 10. Кобушко Я., Майборода О. Фандрайзинг як інструмент фінансування закладів вищої освіти. *Вісник СумДУ.* Серія: Економіка. 2020. № 1. С. 132-140.
 11. Козьмук Н. Особливості функціонування корпоративних благодійних фондів, як складової корпоративної соціальної відповідальності в умовах війни. *Наука і техніка сьогодні.* 2023. № 9 (23). С. 184-194. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/5598/5629>
 12. Козьмук Н. І., Шегинська Н. З. Взаємодія бізнесу з ендавмент-фондами як перспективний напрям розвитку корпоративної соціальної відповідальності. *Актуальні питання у сучасній науці.* 2023. № 8 (14). С. 69-80. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/5786/5819>
 13. Косович Б. Соціальне підприємництво в Україні: актуальні питання становлення. *Економіка та держава.* 2020. № 3. С. 77-81.
 14. Круп'як І. Й., Круп'як Л. Б. Особливості розвитку фандрайзингу в Україні. *Ефективна економіка.* 2019. № 10. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7323>
 15. Крупка М.І., Горин В.П. Напрями застосування механізму ДПП у сфері вищої освіти у контексті подолання наслідків збройної агресії проти України. *Інвестиції: практика та досвід.* 2023. № 13. С. 5-12.
 16. Кузьменко Ю., Валюкевич Т., Шевченко І. Грантова діяльність та фандрайзинг закладів вищої освіти. *Наука і техніка сьогодні.* 2023. № 7 (21). С. 373-382.
 17. Лисяк Л., Зюзін В., Петрова Я. Розширення джерел фінансування реалізації державних програм людського розвитку: залучення соціально відповідального бізнесу та використання інноваційних технологій. *Науковий вісник Полісся.* 2021. № 2 (21). С. 6-16.
 18. Літкевич А. Фандрайзинг як складова частина ресурсного забезпечення конкурентоспроможності закладу загальної середньої освіти. *Педагогіка формування творчої особливості у вищій і загальноосвітній школі.* 2019. № 66. Т. 1. С. 108-112.
 19. Лункіна Т., Іваненко Г. Особливості розвитку соціального підприємництва: закордонний досвід. *Modern Economics.* 2019. № 1 (5). С. 142-147.
 20. Манчул М.-Д. Ендавмент-фонд: поняття та перспективи розвитку в Україні. *Юридичний вісник.* 2022. № 3. С. 188-194.
 21. Насібова О. Діджитал-технології фінансового забезпечення соціальної сфери. *Економічний вісник університету.* 2021. Вип. 49. С. 200-208. URL: <https://economic-bulletin.com/index.php/journal/article/view/784/792>
 22. Офіційний сайт Fundraising INFO.com. URL: <http://www.fundraisinginfo.com/>.
 23. Полянська А., Запухляк І., Вербовська Л. Управління розвитком територіальних громад на засадах проектного підходу: досвід, інструменти та фінансування. *Науковий вісник ІФНТУНГ. Серія: Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості.* 2021. № 1 (23). С. 75-88.
 24. Розробка концептуальної ноти проекту: Практичний посібник. Проект Європейського Союзу. Підтримка регіонального розвитку в Україні. URL: http://surdp.eu/uploads/files/SURDP_Manuals/Project_Concept_Development_Manual_

UA.pdf.

25. Теслюк С. А. Фандрайзинг та реалізація проєктів: конспект лекцій (електронне видання). Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 102 с.
26. Чернявська О. В., Соколова А. М. Фандрайзинг. Навч. посіб. 2-е вид., з доопрац. та допов. К.: Алерта, 2015. 272 с.
27. Чиркова Ю., Лиса Д. Роль фандрейзингу в умовах розширення джерел фінансування ініціатив вітчизняних суб'єктів господарювання: міжнародний досвід та особливості застосування у час війни. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2022. № 2 (8). С. 312-319.
28. Buys M., du Plessis P., Mestry R. The resourcefulness of school governing bodies in fundraising: Implications for the provision of quality education. *South African Journal of Education*. 2020. Vol. 40. No 4. URL: <https://www.ajol.info/index.php/saje/article/view/204970>
29. Core Principles of Fundraising for Matt Talbot Community Trust. URL: <http://www.matttalbot.org/wpcontent/uploads/2017/11/CorePrinciplesofFundraisingforMattTalbotCommunityTrust.pdf>.
30. Davis M., Cartwright L. *Financing for Society: Assessing the Suitability of Crowdfunding for the Public Sector*. Report. Leeds, UK: University of Leeds, 2019. URL: <https://eprints.whiterose.ac.uk/145481/1/Financing%20For%20Society%20-%20DAVIS%20Report%20v.final%20%28small%29.pdf>
31. Digital and Mobile Fundraising. URL: <https://knowhownonprofit.org/funding/fundraising/individual-giving/digital-fundraising>.
32. Doucette J. Crowdfunding for Public Goods and Philanthropy. URL: <https://medium.com/the-digital-civil-society-lab/crowdfunding-for-public-goods-and-philanthropy-c7c7c5976898>
33. Filo K., Fechner D., Inoue Yu. Charity sport event participants and fundraising: An examination of constraints and negotiation strategies. *Sport Management Review*. 2020. Vol. 23. Issue 3. pp. 387-400.
34. Good R. M., Nelson K. L. With a little help from our friends: private fundraising and public schools in Philadelphia. *Journal of Education Policy*. 2021. Vol. 36. Issue 4. pp. 480-503
35. Hart J. Online vs. Offline Fundraising. URL: <https://www.slideshare.net/LightedCandle/online-vs-offline-fundraising>.
36. Hartmann F., Grottolo G., Wang X., Lunesu M. I. Alternative Fundraising: Success Factors for Blockchain-Based vs. Conventional Crowdfunding. *2019 IEEE International Workshop on Blockchain Oriented Software Engineering (IWBOSE)*, 2019, pp. 38-43. URL: <https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/8666515>
37. Hommerová D., Severová L. Fundraising of Non-profit Organizations: Specifics and New Possibilities. *Journal of Social Service Research*. 2019. Vol. 45. Issue 2. pp. 181-192.
38. Hong S., Ryu J. Crowdfunding public projects: Collaborative governance for achieving citizen co-funding of public goods. *Government Information Quarterly*. 2019. Vol. 36. Issue 1. pp. 145-153. URL: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/JPBAFM-12-2019-0179/full/html>
39. Jepson T. Innovative Online Fundraising Ideas for Nonprofits & Charities. URL: <https://www.causevox.com/blog/online-fundraising-ideas-nonprofits-charities/>.
40. Kim M., Mason D. P. Government funding and fundraising: an online experiment of non-profit leader preferences and personality. *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*. 2020. Vol. 32. No 4. pp. 605-622.
41. Li Yu-M., Wu J. D., Hsieh Ch. Yu., Liou J. H. A social fundraising mechanism for charity

- crowdfunding. *Decision Support Systems*. 2020. Vol. 129. pp. 113-170.
42. MacQuillin I., Sargeant A. Fundraising Ethics: A Rights-Balancing Approach. *Journal of Business Ethics*. 2019. Vol. 160. pp. 239-250. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10551-018-3872-8>
 43. Mancera R. T., Perdosa C. d H., Maldonado C. J., Sanchez P. I. Public Relations and the Fundraising professional in the Cultural Heritage Industry: a study of Spain and Mexico. *Revista internacional de relaciones publicas*. 2021. No 21. Vol. XI. pp. 27-48. URL: <http://revistarelacionespublicas.uma.es/index.php/revrrpp/article/view/698/407>
 44. Offline Vs Online Fundraising – Which Option Is Better? URL: <https://news.leetchi.com/offline-vs-online-fundraising-option-better/>.
 45. Principles of Practice: Fundraising Standards in European Educational Institutions. URL: http://www.case.org/Samples_Research_and_Tools/Principles_of_Practice/CASEEuropeFundraisingStandards.html.
 46. Saboury P. Strategic Fundraising for Public Goods and Services. Doctoral dissertation, Texas A&M University, 2020. URL: <https://hdl.handle.net/1969.1/192586>.
 47. Schaller S., Nisbet E. Regulating private support for public goods: de-clubbing public schools. *Journal of Education Policy*. 2020. Vol. 35. Issue 3. pp. 287-314.
 48. Souman Hong, Jungmin Ryu. Crowdfunding Public Projects: Collaborative Governance for Achieving Citizen Co-funding of Public Goods. Arxiv. Cornell University, 2019. URL: <https://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/1902/1902.02480.pdf>
 49. Wilkinson J. What Type of Fundraising is Superior-Online or Offline? URL: <http://nonprofithub.org/fundraising/type-fundraising-superior-online-offline/>.
 50. Yoon E. S., Young J., Livingston E. From bake sales to million-dollar school fundraising campaigns: the new inequity. *Journal of Educational Administration and History*. 2020. Vol. 52. Issue 1. pp. 25-38.

Політика оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Фандрайзинг у публічному секторі» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування, тестування; презентації результатів виконаних завдань; оцінювання результатів модульної контрольної роботи; оцінювання комплексного практичного індивідуального завдання; оцінювання результатів самостійної роботи студентів; наукова дискусія; інші види індивідуальних і групових завдань; екзамен.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Фандрайзинг у публічному секторі» визначається як середньозважена величина в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-4) – тестування, опитування, самостійна робота, усний колоквіум	20
Модуль 2 (теми 5-10) – тестування, опитування, самостійна робота, ректорська контрольна робота	20
КПІЗ + тренінг (теми 1-10)	20
Екзамен (теми 1-10) – питання, тести, завдання	40
Разом	100

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) за **модуль 1** визначається як середньозважена величина в залежності від питомої ваги кожної складової:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Усне опитування (студент повинен отримати не менше однієї оцінки за відповідь на практичному занятті)	10
Тестування на практичному занятті	10
Самостійна робота	20
Усний колоквіум за темами Змістового модуля 1	60
Разом	100

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) за **модуль 2** визначається як середньозважена величина в залежності від питомої ваги кожної складової:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Усне опитування (студент повинен отримати не менше однієї оцінки за відповідь на практичному занятті)	10
Тестування на практичному занятті	10
Самостійна робота	10
Ректорська контрольна робота за усіма темами навчального курсу	70
Разом	100

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) за **модуль 3** визначається як середньозважена величина в залежності від питомої ваги кожної складової:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Завдання 1	20
Завдання 2	10
Завдання 3	20
Завдання 4	40
Активність під час проведення тренінгу	10
Разом	100

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) за **екзамен** визначається як середньозважена величина в залежності від питомої ваги кожної складової:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
-----------------	-------------------------

	оцінки
Теоретичне питання 1	30
Теоретичне питання 2	30
Тести (10 тестів)	10
Практичне завдання	30

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Самостійна робота (теми 1-10)	20
Екзамен (теми 1-10) – питання, тести, завдання	80
Разом	100

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) за **екзамен** визначається як середньозважена величина в залежності від питомої ваги кожної складової:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Теоретичне питання 1	30
Теоретичне питання 2	30
Тести (10 тестів)	10
Практичне завдання	30

Форми і критерії оцінювання

При оцінюванні роботи студента при складанні форм контролю за кожен компонент виставляється оцінка у діапазоні 1-100 балів з наступною інтерпретацією:

Поточне опитування під час заняття:

90-100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань.

75-89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

65-74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

60-64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

1-59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань.

Тестування під час заняття:

10 тестів, правильна відповідь на кожен із яких оцінюється у 10 балів.

Самостійна робота:

90-100 балів – у повному обсязі володіє матеріалом, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст питань самостійної роботи.

75-89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні питань самостійної роботи не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

65-74 бали – в цілому володіє матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

60-64 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст питань самостійної роботи, допускаючи при цьому суттєві неточності.

1-59 балів – не володіє матеріалом, не розкриває зміст питань самостійної роботи.

Модульна робота:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, тестових та практичних завдань.

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

65–74 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

60–65 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

1-59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань.

КПІЗ:

підготовка КПІЗ

90–100 балів – зміст КПІЗ повністю відповідає встановленим вимогам, містить елементи самостійного дослідження, студент виявляє творчий підхід до виконання завдань.

75–89 балів – зміст КПІЗ в основному відповідає встановленим вимогам, можуть бути несуттєві неточності, студент загалом виявляє творчий підхід до виконання завдань.

60–74 балів – на недостатньому рівні висвітлює проблему, яка досліджувалася, логічного не завершеного аналізу стану об'єкту дослідження; наведені авторські пропозиції і рекомендації є загальними (без урахування особливостей об'єкту дослідження) і недостатньо обґрунтованими; припускається значних помилок у виконанні практичних завдань роботи, в окремих моментах студент виявляє творчий підхід до виконання завдань.

1-59 балів – практично не висвітлює проблему, яка має бути досліджена, аналіз і оцінка стану об'єкту дослідження не проведені; відсутні авторські пропозиції і рекомендації; грубі помилки у вирішенні практичних завдань роботи, студент не виявляє творчого підходу до виконання завдань.

презентація КПІЗ

90–100 балів – під час презентації результатів виконаного КПІЗ демонструє знання і розуміння теми, викладає матеріал у логічній послідовності, показує уміння аналізувати і узагальнювати практичний матеріал та високий рівень підготовки презентації.

75-89 балів – матеріал презентує у логічній послідовності, робить певні узагальнення і висновки, але допускається незначних помилок у формулюванні понять, проведенні розрахунків, презентація роботи має незначні недоліки як за змістом, так і за оформленням.

60–74 бали – матеріал презентує фрагментарно, без логічної послідовності, презентація роботи при цьому має значні недоліки як за змістом, так і за оформленням.

1-59 балів – матеріал КПІЗ представлений без презентації, презентація має формальний характер.

Тренінг:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст завдань тренінгу, виявляє творчий підхід до виконання завдань.

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки, загалом виявляє творчий підхід до виконання завдань.

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому

суттєві неточності та помилки, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань.

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдань тренінгу, допускаючи при цьому суттєві неточності, не виявляє творчого підходу до виконання завдань.

1-59 – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст завдань тренінгу, не бере участі у колективних завданнях під час проведення тренінгу.

Екзамен – вид підсумкового контролю, при якому засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу оцінюється за виконанні студентом завдання. Екзаменаційний білет складається із:

тестів: 10 тестів, правильна відповідь на кожен із яких оцінюється у 10 балів.

практичного завдання: 1 завдання, за вирішення якого студент може отримати оцінку в діапазоні:

90–100 балів – демонструє знання і розуміння теми, викладає матеріал у логічній послідовності, показує вміння аналізувати і узагальнювати практичний матеріал та високий рівень теоретичної підготовки, виявляє творчий підхід до виконання завдання.

75–89 балів – у достатньому обсязі демонструє знання і розуміння теми, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення і висновки, але допускається незначних помилок у формулюванні понять, обґрунтуванні висновків, демонструє загалом високий рівень теоретичної підготовки.

60–74 балів – на недостатньому рівні висвітлює проблему практично завдання, логічного викладення матеріалу порушена; наведені авторські пропозиції і рекомендації є загальними і слабо обґрунтованими; припускається значних помилок у формулюванні понять, обґрунтуванні висновків, демонструє недостатній рівень теоретичної підготовки.

1-59 балів – практично не висвітлює проблему, яка має бути розкрита; відсутні авторські пропозиції і рекомендації у формулюванні понять, обґрунтуванні висновків, демонструє слабкий рівень теоретичної підготовки.

теоретичних (проблемних) питань: 2 теоретичних питання, за відповідь на кожне студент може отримати оцінку в діапазоні:

90-100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичного питання.

75-89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, допущені окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

65-74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

60-64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичного питання, допускаючи при цьому суттєві неточності.

1-59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичного питання.

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	Відмінно
B	85-89	Добре
C	75-84	Добре
D	65-74	Задовільно
E	60-64	Достатньо
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно обов'язковим повторним курсом